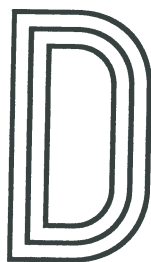

HAPPY iPAD- SPELLETJES VOOR MENSEN MET DEMENTIE

Een potje kaarten of sjoelen is wel leuk, maar de dagbesteding van ouderen met dementie moet toch moderner kunnen? Met die gedachte speelden zowel de onderzoekers van **Kenniscentrum Zorginnovatie van Hogeschool Rotterdam** als zorgorganisatie Laurens in Rotterdam. Ze staken de koppen bij elkaar en kregen subsidie voor het innovatieve onderzoeksproject In Touch.

DAT EEN ZORGINSTELLING niet hoeft te bestaan uit lange witte gangen, bruine rookruimtes met formica tafeltjes en treurige kamerplanten wordt snel duidelijk als je de Rotterdamse zorgorganisatie Laurens binnenloopt. Het gebouw is de wereld in het klein, met creatief ingerichte huiskamers, gezellige cafés en nostalgische kapsalons.

Een project als In Touch past hier dan ook goed. Waarom zouden cliënten met dementie anno 2015 nog steeds hetzelfde tijdverdrijf leuk vinden als hun ouders? We leven toch in het tijdperk van smartphones, computers en tablets? Met deze hulpmiddelen kunnen cliënten gemakkelijk iets zelfstandig doen; mensen hebben tenslotte niet altijd zin in het gezelschap van anderen. Hogeschool Rotterdam werd nieuwsgierig naar de mogelijkheden van moderne games voor deze doelgroep en ging met maatschappelijke partners op zoek naar financiën. Het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA honoreerde het idee met een tweejarige RAAK-subsidie van 285.000 euro, waarmee onder andere dit project werd gefinancierd.

De maanden daarop gingen tweedejaars studenten van verschillende studierichtingen aan het werk bij drie Rotterdamse zorgorganisaties. Het doel was uit te vinden welke spelletjes mensen met dementie leuk vinden, welke invloed die spelletjes hebben op hun stemming en waaraan tablets en spelletjes moeten voldoen om in zorginstellingen te kunnen worden gebruikt.

Uit dit eerste onderzoek bleek dat mensen met dementie meer positieve emoties ervaren als ze op een tablet spelen, vooral als de spelletjes aansloten bij hun interesses. Het ging bijvoorbeeld om spelletjes met dieren en virtuele

STUDENT

'TOF DAT MIJN iPad-COVER IN PRODUCTIE WORDT GENOMEN!'

Inmiddels afgestudeerd student IPO Juan David George maakte tijdens zijn studie de speciale kunststofcover waarmee de iPad beter bruikbaar werd voor mensen met dementie. De cover beschermt de iPad tegen vallen en stoten, en de eenvoudige knoppen maken het gebruik simpel, zodat ouderen de tablet ook zonder hulp kunnen gebruiken.

'Het was een vrij pittige opdracht, waarvoor veel ondernemerschap nodig was. Ik had bovendien geen enkele ervaring met de doelgroep, waardoor het soms lastig communiceren was: tijdens het onderzoek zeiden cliënten dat ze hun kind moesten gaan zoeken, of ze begonnen te huilen! Ik wilde resultaten halen, dus ik moest me eerst beter verdiepen in ouderen met dementie.'

'Het is tof dat mijn iPad-cover in productie wordt genomen! Door het project In Touch heb ik geleerd hoe je met mensen moet omgaan; dat is heel nuttig als je bij verschillende klanten langs moet. Ik werk nu als product development engineer bij een bedrijf dat connectors voor antennes ontwikkelt.'

reizen. Op basis van deze resultaten ging de hogeschool zelf eenvoudige games ontwikkelen: *de happy games*, met een speciaal te downloaden app. Ook werd in kaart gebracht welke bestaande spelletjes cliënten leuk vonden, zoals patience of Talking Tom.

De onderzoekers zagen al snel dat de tablet zelf te glad en kwetsbaar is, en bovendien moest voorkomen worden dat cliënten de verkeerde knopjes zouden indrukken. Student Juan David George van de opleiding Industrieel Product Ontwerpen (IPO) van Hogeschool Rotterdam kreeg daarom de opdracht een speciale cover te ontwerpen en studeerde af op dit project. Ook Anneloes Cordia, extern adviseur productrealisatie, hield zich met de tabletcover bezig. Het resultaat was een gemakkelijk hanteerbaar product waarmee je de tablet zowel op schoot als op tafel kunt bedienen. Op de achterkant zit een bal die je tussen de bovenbenen kunt klemmen, maar die ook dienstdoet als stevige standaard voor op tafel. Deze cover bleek zo'n succes dat hij in productie is genomen door een particulier bedrijf, dat hem eind 2015 op de markt brengt.

Een van de partners in het project was Dirkse Anders Zorgen (DAZ), een externe adviesorganisatie die zich specialiseert in zorginnovatie op idealistische basis. Volgens DAZ is de gemiddelde zorgverlener nog te beschermend en te controlerend als het gaat om het gebruik van nieuwe technologieën door cliënten, en daarom is deze organisatie bezig met het opzetten van een training voor zorgverleners, die deels gebaseerd is op de ervaringen met In Touch.

Het In Touch-project van Hogeschool Rotterdam is inmiddels afgerond.

De tabletcover is door een bedrijf in productie genomen, de cliënten van Laurens gebruiken hem om mee te spelen en partner DAZ gebruikt het project om trainingen voor de zorg op te zetten.

Bovendien deed Kenniscentrum Zorginnovatie van Hogeschool Rotterdam nieuwe kennis op over het stimuleren en happy houden van mensen met dementie. Door de intensieve samenwerking met verschillende opleidingen, de betrokkenheid van studenten en de verspreiding van kennis had het project ook zijn weerslag op het curriculum en het onderwijs.

DOCENT

'HUN WELBEVINDEN EN BETROKKENHEID GING DUIDELIJK OMHOOG'

Hanny Groenewoud is docent-onderzoeker bij Kenniscentrum Zorginnovatie van Hogeschool Rotterdam. Zij begeleidde de studenten van de opleiding Verpleegkunde bij hun onderzoek naar de tabletspelletjes.

'Onze tweedejaars studenten observeerden 59 mensen bij drie verschillende zorgorganisaties en interviewden vijftien zorgverleners. Ze boden het te onderzoeken spel drie keer aan bij de cliënt, waarbij ze registreerden hoe lang ze ermee speelden en hoe ze erop reageerden. De cliënten moesten het spel ook een cijfer geven. De uitkomsten bleken heel verschillend; ook mensen met dementie zijn uniek.'

'Sommige spelletjes sloegen heel erg aan. Na een halfuur observatie wilden de proefpersonen er niet mee stoppen. Andere spelletjes vonden ze juist te kinderachtig. Uit observaties bleek dat hun gevoel van welbevinden en betrokkenheid duidelijk omhoogging. Wel moesten we afweten in hoeverre dit samenhang met de aandacht die ze kregen van de studenten.'

OPDRACHTGEVER**'ALS JE PLEZIER HEBT
BLIJVEN JE HERSENS
BETER WERKEN'**

Marianne Scholte is medewerker bij zorgorganisatie Laurens in Rotterdam. Op de afdeling Dagbesteding verblijven dagelijks vierentwintig cliënten met allerlei vormen van dementie. Scholten liep tegen het feit aan dat de huidige doelgroep andere eisen aan dagbesteding stelt dan vroeger.

'We hadden eigenlijk alleen maar oud materiaal om mensen een leuke dag te bezorgen. Ook konden we ze ook geen individuele activiteiten aanbieden, terwijl het belangrijk is de cliënten goed bezig te houden. Als cliënten hun hersenen blijven oefenen, gaan ze minder snel achteruit. We zochten daarom naar wat mensen zelf leuk vinden, want als je plezier hebt, blijven je hersens ook beter werken.'

'Uit het onderzoek werd duidelijk aan welke criteria de tabletpelletjes moesten voldoen. Zo moesten ze geen foutmeldingen bevatten, want dat zou frustrerend en verwarrend zijn voor de cliënten. Voor ons als organisatie is het belangrijk dat ze de spelletjes ook zonder hulp kunnen doen; de medewerkers kunnen er niet de hele tijd naast blijven zitten.'

LECTOR**'TABLETS IN DE ZORG
WAREN DESTIJD'S NOG
EEN NOVITEIT'**

Marleen Goumans is projectcoördinator van het project In Touch en lector Samenhang in de Ouderzorg bij Kenniscentrum Zorginnovatie van Hogeschool Rotterdam. Voor het kenniscentrum was het interessant om te onderzoeken of *happy games* mensen met dementie daadwerkelijk happier maken.

'We werkten samen met de Universiteit van Sheffield om de gevonden data te vergelijken. Het project heeft dus ook een wetenschappelijke waarde. Vergeleken met wetenschappelijk onderzoek is het praktijkgericht onderzoek vanuit de hogescholen nog gering, maar het groeit enorm.'

'We kregen veel respons op ons project, ook van mantelzorgers. Het is de bedoeling om de nieuwe inzichten op te nemen in het reguliere curriculum van de hogeschool. De werkwijze is daarvoor cruciaal: onze onderzoekers zijn vaak ook de docenten van de opleidingen.'

PARTNERS/BETROKKEN PART

Hogeschool Rotterdam || Universiteit van Sheffield || Hogeschool Utrecht || DAZ || Zorgorganisaties Laurens, Aafje en Huma